

Starověká Čína

Vytvořila se v zeměpisně rozsáhlé **oblasti východní Asie**. Podle dynastie Čchin dostala název Čína. V době starověku zde vznikla společnost, která s nepatrnými změnami trvá nepřetržitě více než 4 000 let.

Přírodní podmínky

Čínou protékají dva hlavní toky, řeky:

Žlutá řeka (Huang - he)

Dlouhá řeka (Jang-č'ťiang)

Nejstarší čínskou osídlenou oblastí, v níž se vyvíjelo zemědělství, bylo **povodí řeky Huang - he**. Střídá se tam zima, kdy vanou studené větry z nitra Asie, s teplým létem. V létě vanou teplé větry od moře a přinášejí déšť. Období dešťů je obdobím záplav, které zavlažují a zúrodňují rozsáhlou nížinu.

Zemědělství

V Číně probíhal vývoj zemědělství zcela samostatně. Brzy se ustálil velmi pečlivý způsob obdělávání půdy. Podobal se spíše zahradnictví - zahradnický způsob obdělávání půdy. Vyžadoval sice větší námahu, přinášel však větší úrodu. Číňané měli důmyslné závlahové zařízení. Pěstovalo se především proso. Později se stala nejdůležitější součástí čínské stravy rýže. Z luštěnin se pěstovaly sójové boby. Pro výrobu tkaniny, hedvábí, mělo význam pěstování moruší. V jezerní oblasti Číny se pěstoval čajovník.

Čínský stát

První stát vznikl v Číně - kolem roku 1 500 př.n.l. V jeho čele stál panovník, který byl zároveň nejvyšším velitelem vojska a nejvyšším kněze. Nazýval se "**synem nebes**", aby vyjádřil svůj vznešený původ. Oporou jeho vlády byli vojenští velitelé, správci jednotlivých krajů a výběrčí daní. Základními společenskými vrstvami byli zemědělci, řemeslníci a obchodníci.

Velká čínská zeď

Před nájezdy z nitra Asie měla Čínu ochraňovat mohutná zeď. Toto největší čínské opevňovací zařízení vzniklo sjednocením místních opevnění kolem roku 220 př.n.l. Táhne se v délce asi 4 800 km napříč severní Čínou. Jedná se o hliněný val o průměrné výšce 6,6 m, jehož stěny jsou vyztuženy kameny nebo cihlami. Stavbu ochraňovaly opevněné brány a strážní věže. Ke stavbě zdi bylo odvedeno přes 100 000 Číňanů, z nichž většina už neviděla své rodiny.

Rozvoj hospodářství

K největšímu hospodářskému a kulturnímu rozvoji došlo za vlády dynastie Chan. Správa země se opírala o skvěle organizované úřednictvo. Rozvoj hospodářství byl podpořen výstavbou zavodňovacích soustav a zdomácněním železa. Čínský dálkový obchod zásoboval i Středomoří a jeho nejznámější dopravní trasou se stala tzv. **Hedvábná cesta**.

Slavné čínské vynálezy:

- hedvábí

Vyrábělo se od konce mladší doby kamenné z kukel housenek bource morušového.

- **čínský porcelán**
 - **kompas**
Schopnost magnetu přitahovat železo Číňané poznali ve 3. století př.n.l.; nejstarší kompas měl tvar lžice a byl umístěn na bronzové desce s dělením na stupně, rukojeť ukazovala k jihu
 - **střelný prach** - Byl vyroben z ledku, dřevěného uhlí a síry v 9. století n.l.
 - **papír** - zhotovoval se nejprve z hedvábí, od počátku 2. století n.l. z lýka, hadrů a ze starého papíru
- **knihtisk** - Jeho počátek se v Číně datuje do 3.-5. století n.l., od počátku 8. století se tisklo z bloků pomocí dřevěných desek, v 11. století se rozšířil tisk z pohyblivých typů z keramiky a později z olova

Čínské písmo

Také čínské písmo bylo původně písmem obrázkovým. Při zběžném psaní se obrázky časem změnilly v jednotlivé znaky, které vyjadřovaly celé slovo, celý pojem. Tohoto písma se v podstatě používá v Číně podnes. Pro sazbu novin stačí asi 3 000 znaků, ale celkem je jich na 50 000. Písmo se užívalo i k literárním záznamům. Čínské básnictví a dějepisectví dosáhlo vysokého stupně rozvoje.

Architektura

vyznačovala se těsným spojením s přírodou. Ke zvláštnostem čínských staveb náležela stupňovitá a převislá střecha se zvednutými rohy a vstupní brány budované na volném prostoru před soubory staveb. Stavbou obytných domů na volném prostranství vyjadřovali Číňané svůj těsný vztah k přírodě a své sepětí s ní.

Náboženství

základem byla víra v přírodní bohy a rozvinul se zde také kult předků, jejichž duším se obětovali dokonce i lidé. Osudy světa a vesmíru řídila Nebes. Jejich vůle mohla svrhnout i panovníka. Ten byl synem nebes a ztělesňoval božský řád na zemi. Důležité bylo i věštění.

Filozofie

Z vědeckých disciplín se ve starověké Číně vyvíjela také filozofie. Snažila se vysvětlit vznik světa a člověka. Zabývala se důležitými problémy lidského života a vztahů ve společnosti.

Prostuduj text a písemně odpověz na otázky :

1. Ve které části Asie se nachází Čína ?
2. Co víš o Velké čínské zdi ?
3. Kolik má čínské písmo celkem znaků ?
4. Napiš názvy dvou čínských řek.
5. Znáš nějaké čínské vynálezy ?